

KEUZES HEBBEN BELANGRIJKE IMPACT OP RENTABILITEIT

Binnen de akkerbouw heeft de aardappelteelt een grote invloed op de rentabiliteit. Ieder jaar opnieuw moet de aardappelteler een aantal keuzes maken die een grote impact kunnen hebben op de rentabiliteit. De keuze tussen vrije teelt of contractteelt, maar ook het ras kan hier een grote rol in spelen. – *Karolien Cools, landbouwconsulent Boerenbond*

.....
Het percentage contractteelt heeft een belangrijke impact op de verkoopprijs en bijgevolg ook op het arbeidsinkomen
 .....

**SLIMMER
BOEREN
MET
CIJFERS**

Contract of vrij

Steeds meer worden ook aardappelen geteeld op contract. Dit heeft uiteraard een weerslag op de potentiële rentabiliteit van de teelt. Hoe meer men teelt op contract, hoe stabiel het inkomen zal zijn over de jaren heen. Bij volledig vrije teelt kunnen er zeer grote verschillen zijn tussen de jaren: van verlies tot zeer hoge financiële resultaten. Zeker in jaren met verlies kan dat op sommige bedrijven grote problemen veroorzaken. Wanneer je niet in staat bent om dergelijk verlies te dragen, kies je best voor een stuk zekerheid door minstens voor een deel van je areaal een contract af te sluiten. Het is ook duidelijk, en niet alleen in de aardappelsector, dat de verkoopprijs heel sterk bepaalt of het een goed jaar is voor de sector of niet. En aangezien de kosten niet mee beïnvloed worden door de verkoopprijs van een product, heeft deze verkoopprijs verhoudingsgewijs een nog grotere impact op het arbeidsinkomen (figuur 1).

Vooraleer je een contract afsluit, moet je ook rekening houden met de kostprijs van je teelt. De contractprijs moet voldoende zijn om deze volledig te vergoeden en ook nog een arbeidsinkomen te realiseren. Hou er bij het afsluiten van contracten ook rekening mee dat je je contract zeker moet kunnen leveren. Ga uit van een realistische opbrengst per ha die je zeker kan halen, ook in een minder goed teelt-

seizoen. In een aantal gevallen heb je als landbouwer geen keuze. Voor sommige rassen ben je quasi verplicht om een contract af te sluiten, wil je zeker zijn dat je over pootgoed van dat ras kan beschikken. Ook wanneer je grote investeringen uitvoert, zoals het bouwen van een bewaarloods, kan een minimale zekerheid voor een deel van de oogst wenselijk zijn.

Rassenkeuze

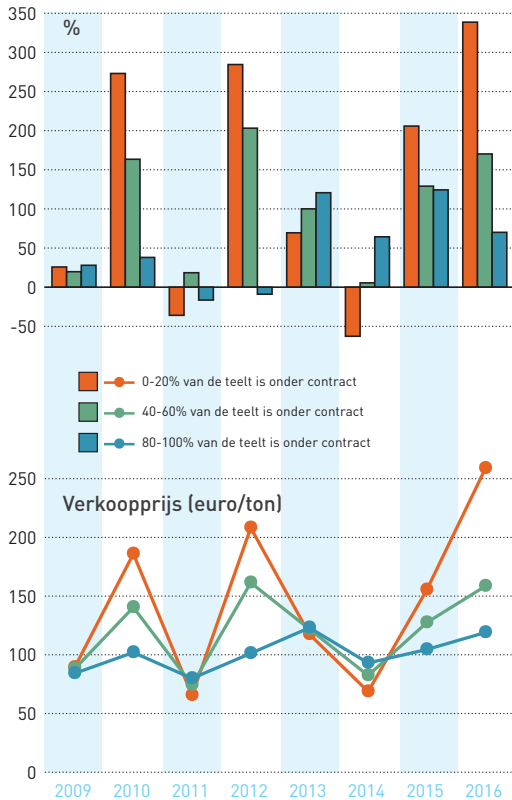
Sinds enkele jaren krijg je in de bedrijfs-economische boekhouding de mogelijkheid om bij aardappelen een onderscheid te maken tussen meerdere rassen. Als je meerdere rassen teelt, kunnen we je enkel aanraden om in de bedrijfseconomische boekhouding de rassen apart te houden. Het is duidelijk dat de verschillen tussen de rassen zeer groot kunnen zijn, zowel binnen een teeltjaar als over de teeltjaren. De keuze om meerdere rassen te telen is ook een vorm van risicospreiding. Denk bijvoorbeeld aan de kwaliteitsproblemen die zich in 2016 op heel wat plaatsen voordeden met Fontane. In 2017 waren er dan weer meer problemen met doorwasgevoelige rassen, zoals Bintje.

Uit figuur 2 blijkt dat zowel de variabele als de vaste kosten hoger zijn voor Fontane dan voor Bintje. Bij de variabele kosten verklaart het verschil in pootgoed-kost dit bijna volledig. De kostprijs van Fontane-pootgoed (of van andere mono-

polyrassen) is 1,5 tot 1,8 keer hoger dan van Bintje. De verschillen in vaste kosten lijken moeilijker te verklaren, maar de grafiek is een weergave van de gemiddelde resultaten van een aantal Vlaamse aardappeltelers. Dat betekent dat dit behalve het verschil tussen twee rassen ook een verschil tussen bedrijven weergeeft. Zo is in de Tiber-boekhouding het gemiddeld aardappelareaal van iemand die Bintje teelt 5-6 ha, terwijl dit bij Fontane-telers gemiddeld 15-16 ha is. Vaak gaat men op grotere en meer gespecialiseerde bedrijven sneller over tot het telen van andere rassen. Dit zijn ook de bedrijven die door hun specialisatie in de aardappelteelt meer seizoenpacht gebruiken. Het zijn ook diezelfde grotere bedrijven die meer investeren in de teelt door bijvoorbeeld een bewaarloods te bouwen. De hogere kostprijs voor seizoenpacht en afschrijvingen verklaren de hogere vaste kosten die dus niet strikt ras- maar wel bedrijfsgebonden zijn. Uit figuur 3 blijkt dat de opbrengst bij Fontane altijd hoger is dan bij Bintje. Het opbrengstpotentieel van Fontane is inderdaad een stuk hoger, maar in regio's waar geen problemen zijn met cystenaaltjes zien we dat ook met Bintje zeer hoge opbrengsten kunnen gehaald worden. Alleen zijn die regio's steeds moeilijker te vinden in Vlaanderen. De verkoopprijs van de verschillende rassen varieert van jaar tot jaar waarbij soms de ene, soms de andere hoger is. Ook dit is niet te verklaren door het ras, want zowel de vrije als de contractprijs voor Fontane zijn minstens gelijk of hoger dan die van Bintje. De verschillen in verkoopprijs worden bepaald door het feit dat er bij Bintje een veel hoger aandeel vrije teelt is dan bij Fontane. In een jaar met hoge prijzen voor het vrij product lijkt het dan alsof de prijs voor Bintje hoger is dan voor Fontane. In de meeste jaren en op de meeste bedrijven is het wel duidelijk dat de

Arbeidsinkomen: contract of vrij

Figuur 1 Effect van het aandeel contractteelt op het arbeidsinkomen, relatief ten opzichte van het gemiddelde arbeidsinkomen (= 0) - Bron: Tiber-boekhoudingen Boerenbond

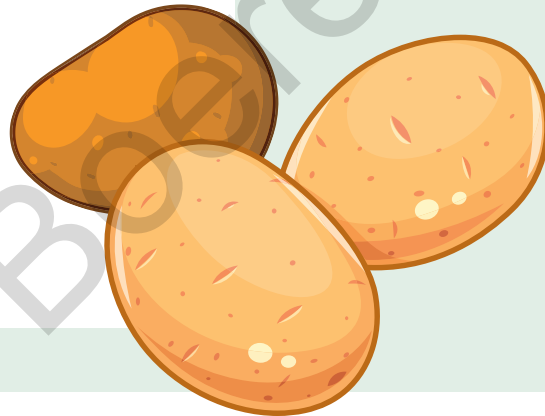

Bij volledig vrije teelt kan het arbeidsinkomen per jaar zeer erg verschillen: van verlies (2014) tot zeer hoge financiële resultaten (2016).

hogere kostprijs voor het telen van een monopolyras ruim gecompenseerd wordt door de hogere opbrengst die met die rassen gerealiseerd wordt.

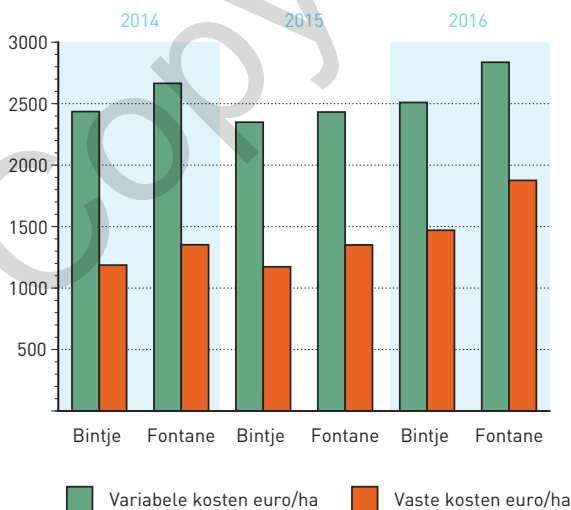
Conclusie

Zowel de keuze om te telen op contract als de keuze van het ras zal een impact hebben op de rentabiliteit van de teelt. Vaak zijn deze keuzes niet los te koppelen van elkaar, bijvoorbeeld omdat je een contract moet hebben om pootgoed te kunnen krijgen van een bepaald ras. Daarnaast moeten je grond en bewaarinfrastuctuur geschikt zijn voor het ras. En dat bepaalt mee welke keuzemogelijkheden er zijn. Wil je de beste keuze voor je bedrijf kennen, dan is het belangrijk om al je kosten en je bedrijfssituatie goed te kennen. Een goede bedrijfseconomische boekhouding is hierbij onontbeerlijk. ■

Rassenkeuze: verschil tussen Bintje en Fontaine

Figuur 2 Evolutie van vaste en variabele kosten (euro/ha) bij Fontane in vergelijking met Bintje - Bron: Tiber-boekhoudingen Boerenbond

Figuur 3 Evolutie van kilogramopbrengst en prijsvorming bij Bintje en Fontane - Bron: Tiber-boekhoudingen Boerenbond

